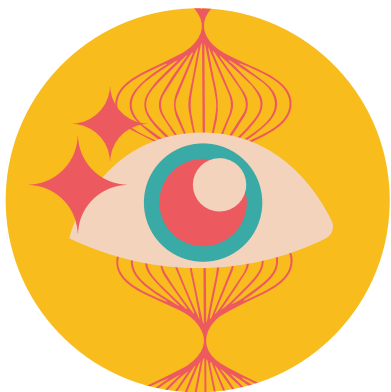

अध्याय -4:

कागतक शिल्प

एहि अध्यायमे अहाँके एकटा आकर्षक कलात्मक माध्यमक रूपमे कागतक खोज करबाक अवसर भेटत। अहाँ फोल्डिङ्ग, कटिङ्ग आ बुनाइ सन विभिन्न तकनीकक अन्वेषण करब। बाटमे अहाँके भारतीय कला परम्परा जेना साज्झी पेपर कट के विषयमे सेहो पता चलत। एहि बहुमुखी सामग्रीक प्रयोग करबाक अहाँके बहुत रास रचनात्मक तरीका भेटत।

0680CH04

गतिविधि 1: कागत फोल्डिङ्ग

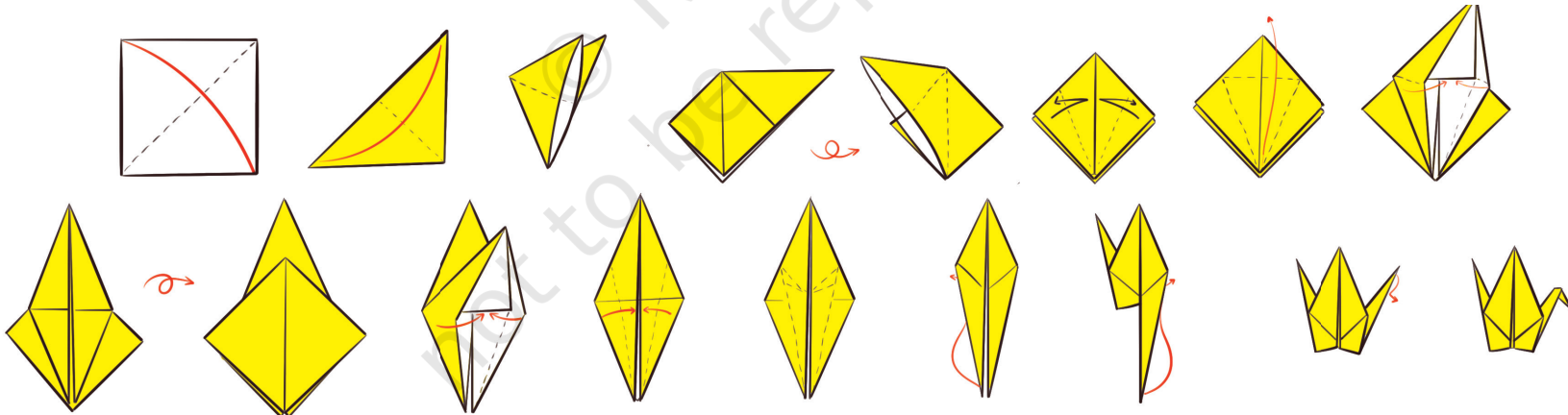
कागत मोड़बाक कलाकेँ ओरिगामी कहल जाइत अछि । ई एकटा कला रूप अछि जकर उत्पत्ति जापानमे भेल अछि आ ई दुनिया भरिमे पसरि गेल अछि ।

भऽ सकैत अछि जे अहाँ पहिनेसँ कागत मोड़ि किछु चीज बनेनाइ सीखि लेने होयब ।

की अहाँ सदाको आ थाउजेण्ड पेपर क्रेनक कहानी जनैत छी? सदाको 11 वर्षक एकटा युवा जापानी लड़की छलीह, जे 1945 मे हिरोशिमामे परमाणु बमबारीक दुष्प्रभावसँ एकटा असाध्य रोग सँ विकसित कएलनि । जखन हुनकर इलाज अस्पतालमे चलि रहल छल, तखन हुनक मित्र हुनका कागतक क्रेन बनएबाक विषयमे एकटा

किंवदन्ती बतौलनि । सदाको जीबय आ अपन जीवन बढ़यबाक आशासँ 1000 कागतक क्रेन बनबय लगलीह । 644 क्रेन बनेलाक किछुए समय बाद हुनकर मृत्यु भऽ गेलनि । मुदा ओ स्वयं दुनिया भरिमे एकटा किंवदन्ती बनि गेल छथि । आइयो दुनिया भरिक लोक कागतक क्रेन बनबैत छथि आ जापानक बाल शान्ति स्मारकमे पठबैत छथि । कागतक क्रेन शान्तिक प्रतीक बनि गेल अछि ।

कागत मोड़ि कऽ अहाँ कतेको अलग-अलग चीज बना सकैत छी । अपन शिक्षक, माता-पिता आ मित्रसँ सीखू जे कागत मोड़ि कऽ विभिन्न तरहक चीज कोना बनाओल जाय ।

कागतक क्रेन बनेबाक निर्देश

साँझी कागत काटल

गतिविधि -2: कागत काटब

साँझी एकटा पारम्परिक कला रूप अछि जकर अभ्यास उत्तर प्रदेशमे मथुरा आ ओकर लग पासक क्षेत्रमे कएल जाइत अछि। एहन मानल जाइत अछि जे एहि कलाक उपयोग मूल रूपसँ रङ्गोली लेल स्टेन्सिलक रूपमे कएल जाइत छल। आइ-काल्हि ई स्टेन्सिल कागतसँ बनल अछि आ विभिन्न प्रकारक डिजाइन आ चित्रमे बहुत जटिल रूपसँ काटल जाइत अछि।

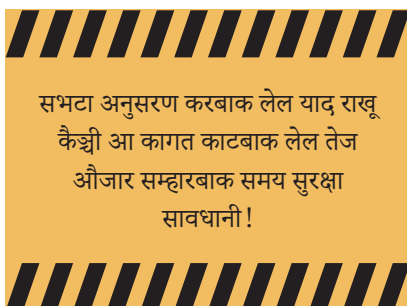
अहाँ अपन चित्र आ डिजाइनक योजना बना सकैत छी, आ सरल स्टेन्सिल बना सकैत छी। अहाँ एहि कागतक कटौतीक उपयोग लालटेन आ अन्य सजावट बनेबाक लेल सेहो कऽ सकैत छी।

अहिठाम किछु विचार अछि। स्वयं प्रयोग करू आ अपन कक्षामे एक दोसरक सङ्ग नब विचार साझा करू।

अहाँके बूझल अछि की

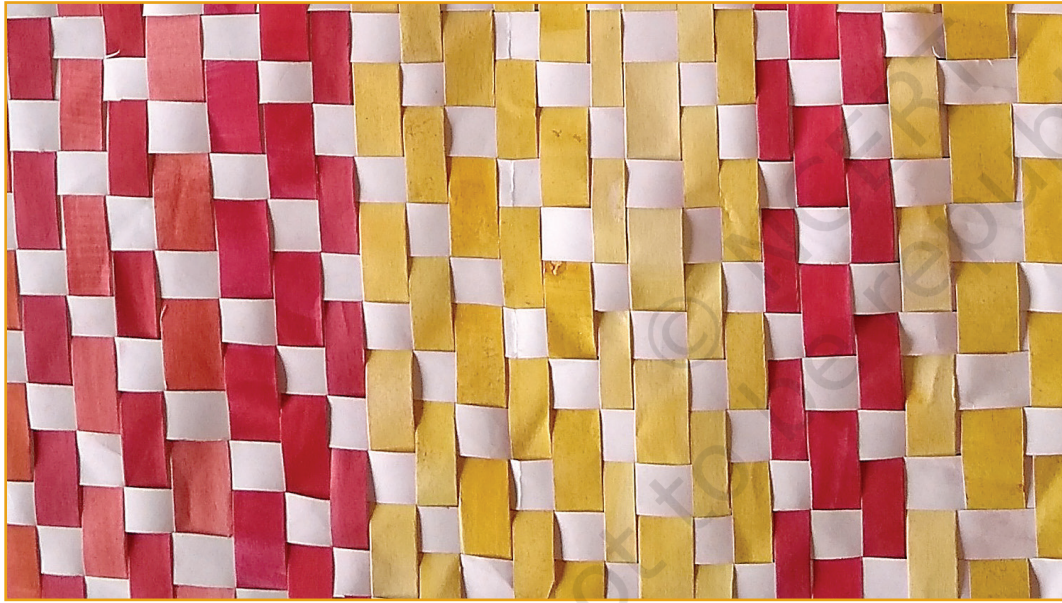
पाबनि आ अवसरपर डोरीपर लटकल कागत, कपड़ा वा प्लास्टिकक सजावटकेँ बन्टिंग कहल जाइत अछि। ई प्रायः बहुत रङ्गीन होइत अछि, आ विभिन्न आकार आ प्रतिरूपकेँ काटि आओर बेसी सजावटी बनाओल जा सकैत अछि!

गतिविधि 3: कागत बुनाइ

कागत एकटा अद्भुत सामग्री अछि। ई सहजतासँ रूप बदलि सकैत अछि जेना अहाँ पछिला गतिविधिमे देखलहुँ। किछु कट आ सिलवटसँ ई जीव आ वस्तुमे रूपान्तरित भऽ सकैत अछि।

कागत सँ बुनाइ तैयार करबाक एकटा आओर विधिक प्रयोग करू। जँ अहाँ अपन चारू कातक कोनो कपड़ाकेँ बारीकी सँ देखब तऽ अहाँ देख सकैत छी जे ई किसि कऽ क्रिस-क्रॉस धागासँ बनल अछि। एहि क्रिस-क्रॉसकेँ **ताना** आ **बाना** सेहो कहल जाइत अछि। आउ कोशिश करू आ एकरा कागत सँ करू। चित्र सभ देखू आ अपन चटाई बुनबाक प्रयास करू।

अभ्यास करू : प्राकृतिक रेशा, सूती, ऊन, बाँस, जूट, ताड़, बुनाइ लेल फेंकल कपड़ाक पट्टी आदि अन्य माध्यमक अन्वेषण करू।

